

III. Charakteristika školního vzdělávacího programu

3.1 Zaměření školy

Cíle vzdělávání

Chceme navázat na dobré tradice českého školství a naší školy, její vysokou prestiž, kterou má mezi libereckou veřejností, chceme rozvíjet silné stránky školy, eliminovat a napravovat to, co považujeme za nedostatečné, nedůsledné a povrchní. Snažíme se vytvářet příjemné a klidné prostředí pro vzdělávání i výchovu, kde dodržování demokratických pravidel a kázně bude v rovnováze.

Škola má určitá specifika, klade důraz na některé oblasti výchovy a vzdělávání, které je odlišují od jiných.

Profilace školy

- Rozšířená výuka výpočetní techniky u vybraných dětí.
- Podpora a využívání moderních i tradičních způsobů výuky.
- Výuka dvou světových jazyků s důrazem především na jazyk anglický.
- Maximální nabídka mimoškolních volnočasových aktivit pod odborným vedením.
- Vést žáky k využívání informačních a komunikačních technologií, podporovat výuku na počítačích.
- Dopřát žákům výuku v populačně přirozené skupině (žáci s různými vlohami, nadáními, vlastnostmi), ale respektovat žáky nadané a zároveň vhodně integrovat žáky zaostávající a postižené.
- Vést žáky k dodržování stanovených pravidel (Klasifikační a školní řád).
- Podporovat sportovní výchovu a výchovu ke zdravému způsobu života.
- Úspěšné zapojení žáků do odborného a pracovního světa (méně encyklopedických poznatků, více se zaměřit na učení pro praxi)
- Ve výuce používat efektivní metody a formy práce, které vedou žáky ke svéprávné a odpovědné účasti na práci ve škole a následně i ve veřejném životě.
- Vést žáky k volbě povolání, podporovat výuku praktických činností.
- Zavádět do výuky efektivní metody výuky, podpora týmové práce, vzájemné pomoci, sounáležitosti a respektu k druhým.
- Vytvářet u žáků vlastní názor na situace, které je potkají v každodenním životě a které do budoucna budou muset umět řešit a k nim zaujímat stanoviska
- Upevňovat u žáků zdravé sebevědomí, ale i úctu a pokoru k vrstevníkům, rodičům a učitelům.

Profil žáka

Profil žáka „Pavlovické školy“ ZŠ Vrchlického v Liberci je souhrn schopností, dovedností, vědomostí a postojů, ke kterým směřuje výchovně vzdělávací proces ve škole i mimo výuku. Dílčí úkoly jsou uvedeny ve výstupech jednotlivých předmětů a ročníků, ve školních pravidlech, samotném učivu, celkovém klimatu školy.

Žák ZŠ Vrchlického:

- vystupuje kultivovaně
- umí formulovat své myšlenky, akceptuje názory druhých
- k řešení přistupuje aktivně, je zodpovědný a samostatný
- asertivně komunikuje a spolupracuje
- využívá své znalosti a dovednosti
- ctí kulturní tradice národa

3.2 Výchovné a vzdělávací strategie

Činnostní učení

Činnostní učení v Pavlovické škole umožní postupně každému žákovi, aby pocítil uspokojení nad svými dosaženými výsledky. Vědomí úspěchu je pak každému vzpruhou k překonávání překážek. Škola musí umožnit každému žákovi takový tělesný a duševní vývoj, jakého je schopen. Způsob a míra žákova rozvoje se neposuzuje jen podle míry vědomostí, ale zejména, podle toho, s jakou jasností a jistotou dovede žák myslet, své myšlenky vyjadřovat a řešit úkoly z praktického života, jak se vyvíjí jeho osobnost ve své mnohostrannosti.

Školní vzdělávací program Pavlovická škola navazuje svým pojetím na tradice **české činné školy**, kterou lze charakterizovat

- má činnostní ráz
 - je pozitivní vůči žákům
 - podněcuje žáky k tvořivé práci
 - navrácí do školy „zdravý selský rozum“
 - při výuce využívá zkušeností žáků
 - klade důraz na motivaci žáků k učení
 - při výuce se dbá na vysvětlení, proč se čemu učí
 - zpětná vazba je důležitou formou zařazovanou do každé vyučovací hodiny
 - je snahou všech vyučujících, aby bylo probírané učivo žáky dobře zvládnuto
 - umožňuje účelně spojovat učiva několika předmětů do projektů
 - zdůrazňuje mezipředmětové vztahy
- Školní vzdělávací program Pavlovická škola vychází v souladu s RVP ZV z poznatků, že
 - v základním vzdělávání jde o to, aby si žáci osvojili základní poznatky o životě kolem sebe, (nelze naučit vše, k čemu lidstvo v poznání došlo)
 - k učení lze žáky motivovat a učinit je zajímavým a přiměřeným jejich věku
 - nejlepších a trvalých výsledků lze dosáhnout na základě porozumění určitému jevu, toho lze dosáhnout tehdy, když žák zapojí do učení co nejvíc smyslů, když bude provádět činnosti, pozorovat, hovořit o nich, vyslovovat závěry – objevovat
 - chceme-li dosáhnout dobrých výsledků u všech žáků, musíme jim dát prostor pro učení, protože stejných výsledků nelze dosáhnout u všech žáků za stejnou dobu
 - kvalitu vzdělávání neurčuje množství poznatků, ale jejich propojenost, smysluplnost a použitelnost pro život

- efektivitu vzdělávání nelze založit jen na posuzování chyb žáků a na přípravě (přípravenosti) pro přijímací zkoušky, ale je nutné využít nové mechanismy k hodnocení výsledků vzdělávání postavené na průběžném hodnocení činností žáků, na ověřování schopnosti řešit problémy komplexně a na celkovém posunu žáka nejen v kvalitě vědomostí a rozvoji dovedností, ale zejména v komplexním rozvoji osobnosti žáka
- pozitivně laděné hodnotící soudy, užívané průběžně, mají vyšší motivační hodnotu a vedou k celkově dobrému zvládnutí učiva

Metody, charakteristika

- Činnostní učení vede žáky ke spolupráci, podnikavosti a vynalézavosti. Učí je, že trvalých vědomostí lze nabývat hlavně na základě vlastní činnosti.
- *Pavlovická škola* nepředkládá žákům zpravidla hotové výsledky a poznatky k osvojení, ale vede je k tomu, aby vše nové, pokud to lze, získávali na základě činností, pozorování, pokusů na základě objevování. Nezaměstnává jednostranně rozum a paměť žáků, ale působí také na jejich city a vůli. Nehromadí jen množství vědomostí místo jejich kvality, ale snaží se rozvíjet schopnosti žáků a seznamovat je s pracovními metodami a postupy. Tyto metody a postupy si žáci osvojují tak, aby je uměli uplatnit v životě a mohli se sami dál vzdělávat.
- Činnostní učení je založené na *metodě objevování*. Žáci objevují principy a zákonitosti jevů a problémů sami, na základě kroků určených učitelem. Manipulací s pomůckami a vlastní činností si žáci poměrně rychle a především trvale osvojují praktické zkušenosti, poznávají k čemu nový poznatek a dovednost slouží. Učivo se procvičuje na konkrétních příkladech a situacích, které přináší každodenní život kolem nás, a tak má pro žáky osobní smysl, a zároveň se zaměřuje na zvládnutí podstatných jevů. Činnosti s konkrétními věcmi a pokusy učí žáky vnímat učení jako činnost důležitou pro vlastní život i existenci okolního světa.
- V průběhu vzdělávacího procesu je žák veden k sebekontrolě, sebehodnocení a samostatnému rozhodování. Učí se pracovat sám i spolupracovat v týmu.
- Základní metoda činnostního učení – *metoda objevování* – staví do popředí význam otázek žáků ve vyučování. Je-li dítě schopno k určitému jevu položit otázku, je to znamením, že o pozorovaném jevu přemýšlí, hledá vysvětlení, je schopno mu porozumět a na otázku najít správnou odpověď. V pokládání otázek pomáhá žákům hlavně pozorování určité prováděné činnosti.
- Úloha učitele spočívá v tom, aby žákům několik „žakovských otázek“ formuloval sám, aby je povzbuzoval, aby jim dával dostatek příležitostí k vzájemnému kladení otázek, aby pozitivně podpořil i otázky neobratně formulované. Učitel brzy pozná, že se žáci ve formulaci otázek lepší, že jsou stále obratnější a pohotovější. Schopnost ptát se je jedním z klíčů k úspěšnému učení a získává se hlavně cvikem. Otázky kladené žáky ke kterýmkoli partiím učiva provokují

myšlení žáků, vedou je k hledání vysvětlení, výrazně napomáhají k učení.

- Pro žáky je vždy při probírání nové látky nejdůležitější vytvořit si prostřednictvím činností představu o jevech, kterým chceme učit, a naučit se tyto jevy vnímat. Průběžně musíme žáky nechat o pozorovaných jevech hovořit, a tím se u nich postupně vytváří jejich věku přiměřený odborný slovník. Až po dokonalém zvládnutí prvních dvou kroků všemi žáky přichází na řadu automatizace – procvičování učiva činnostními i klasickými formami.
- Další důležitou metodou činnostního učení je *individualizace*, tzn. dát každému žákovi možnost, aby daný úkol nebo problém řešil vlastním způsobem, na základě svých zkušeností a dovedností. Tato metoda napomůže učiteli dobře poznat, do jaké míry žáci zvládli učivo, zvláště když učitel dovede využívat individualizaci pro zpětnou vazbu. Tato metoda vede také k tomu, že si žáci uvědomí, co se vlastně učí a co z toho už umí.
- Významnou roli při této práci má *zdůvodňování* zvoleného řešení, tedy odpovědi na otázku, proč jsem řešení provedl právě tak. Žáka tím vedeme k přemýšlení o své práci, k jejímu srovnávání s prací spolužáků, k uvědomění si dalších možností řešení. Tato činnost přispívá značnou mírou k rozumovému vývoji žáka. Velkým kladem, který činnostní metody přinášejí do výuky, je chuť a radost, s jakou děti pracují.
- K základním pracovním metodám činnostního učení patří *metody aktivizující*, zejména *metoda situační, problémová a projektová*, metody názorně demonstrační, metody slovní, zejména dialogické, metody samostatné práce, metody výzkumné, tvořivá práce s učebnicemi, pracovními sešity a didaktickými pomůckami a hrami.
- Vyučovací metody při činnostním učení jsou volné v mezích, které jsou dány přirozeným vývojem žáků. Učitel volí v těchto mezích a při dokonalé znalosti učební látky takové metody, aby v každém předmětu soustavně rozvíjel zájem žáků, a dosahoval tak co nejlepších výsledků bez přetěžování žáků a přepínání vlastních sil.
- Menší nadání nebo částečná neznalost v některé oblasti by neměly být překážkou rozvoje žáka v jiných oblastech. Aby toho mohlo být dosaženo, zaměřuje se *Pavlovická škola* na využívání *mezipředmětových vztahů*. To znamená, že učí žáky užívat všech vědomostí a dovedností, kterým se naučili při každé vhodné příležitosti, ve všech učebních předmětech i v praktickém životě.
- Psychologické zdůvodnění činnostního učení spočívá v uvědomění si toho, že nejpevnější spoje se vytvářejí životními situacemi. Psychologové totiž poznali, že v paměti vydrží dlouho, často i trvale to, co žák sám pozoroval, promyslel či vykonal. Je nutné vědět a dodržovat, že žákova paměť nemá být přetěžována zbytečnými podrobnostmi.

- Při osvojování nového učiva dbáme v ŠVP vždy na to, aby nové učivo vycházelo z učiva předešlého, aby byly nové představy zařazovány do okruhu představ starších.
- Rozvoj inteligence žáka je v ŠVP podporován tím, že je žákovi umožněno *samostatně se rozhodovat*, uvažovat, provádět svoje činnosti, učit se řešit problémy. Žák své činnosti provádí samostatně. Vedeme ho přitom k samostatnému pozorování, srovnávání, rozboru pozorovaného jevu, k vlastnímu uvažování, kladení otázek, ke komunikaci. Činnosti organizujeme tak, aby žáci byli často v situacích, které vyžadují, aby o práci přemýšleli.
- Zájem žáků, který je při tomto způsobu výuky zřejmý, jejich vnitřní zaujetí pro řešení předkládaných problémů, jejich radost i z dílčích úspěchů, to vše přináší pocit vnitřního uspokojení také pro učitele. Prožívání každodenních drobných překvapení z někdy i nečekaných úspěchů žáků, které běžná výuka řadí mezi méně schopné, přináší učiteli radost, dává mu pocit naplnění a uvědomění si krásy učitelského povolání.
- Pracovní postup k dosažení určitého učebního cíle se řídí nejen povahou probíraného učiva, ale též charakterem vývojového období žáků.
- Nedoporučuje se hodnotit žáky podle unifikovaného modelu. Každý má mít nárok na individuální tempo, možnost chybování a znovuobjevování, hodnocení podle individuálního pokroku v učení. Každý má mít prostor na individuální projev a názor, prostor pro vzájemnou komunikaci a spolupráci.
- Je třeba připravit pro žáky podmínky, ve kterých by cítili jistotu, bezpečí, sebedůvěru, sounáležitost, ve kterých by se mohli seberealizovat. V průběhu vyučování dbát na pozitivní ladění hodnotících soudů. Uvědomit si, že všechny neúspěchy žáků, obzvláště počáteční, nepříznivě dopadají na vztah žáků ke škole i k dalšímu učení.

Rozvoj tvořivosti

principy

- **V popředí záměrů a cílů Školního vzdělávacího programu Pavlovická škola je rozvoj tvořivosti žáků.** Důležitým předpokladem pro rozvoj tvořivosti je motivovat žáky tak, aby měli radost z pochopení probíraného učiva. Přitom je třeba respektovat jejich individuální vlohy.
- Aby žáci byli schopni tvořivě riskovat při řešení úkolů a problémů, je třeba podporovat jejich *samostatnost, sebestojnost, zodpovědnost, pozitivní sebehodnocení*. Učitelé se pro žáky stanou partnery a poradci, pomocníky na

cestě za samoobjevováním, stanou se jejich oporou.

- Veškerá činnost učitelů a především žáků musí být ve finále doprovázena *pocitů uspokojení a radosti z dobrých výsledků*.
- Dalším principem tvořivé školy je ta skutečnost, že žák je stále *podněcován k produkování myšlenek*, nápadů, kladení otázek, odpovídání. Často se tak děje při činnostním učení, ať už s pomůckami, nebo na základě úloh ze života.
- Důraz je kladen na využívání poznatků v rámci smysluplných celků, na individuální porozumění a nepřetěžování žáků. Každá činnost, která žáka zapojuje do vyučovacího procesu, která mobilizuje jeho síly, je tou nejlepší metodou získávání nových zkušeností. Ve srovnání s tradičními metodami je činnostní *metoda mnohosmyslová*, motivující a je velmi často zdrojem pozitivních prožitků, bez pasivního osvojování si hotových poznatků. Žákům v různých vyučovacích předmětech při činnostech proto vytváříme situace, které budou schopni řešit.

Individualizované a kolektivní učení

- Individualizovaným učením rozumíme kteroukoliv formu vyučování, při níž rychlost, kterou žák postupuje při osvojování vědomostí, závisí jen na jeho schopnostech a na jeho práci (činnostech). Vzdělávací program uplatňuje též výuku kolektivní, činnostní učení do tohoto způsobu práce však často vnáší individualizaci.
- Učitel má možnost individuálně sledovat žáky, neboť při manipulaci s věcmi se zobrazuje mysl žáků přímo před každým z nich. Může tak přizpůsobit postup výuky pozorované individuální práci žáků. Vede žáky k hovoru o pozorovaném jevu (problému), tím se mnohé objasní i ostatním spolužákům. Velký význam má také to, že nikdo není izolován.
- Vzájemná nápodoba činností a vyjadřování mezi žáky zefektivňuje vyučování. Vlastní činnosti zařazujeme do výuky krátce a často v různých formách, aby upoutaly pozornost všech žáků, vedly dříve či později k znovuobjevení poznatku, k pochopení učiva a jeho dobrému zvládnutí. Předchází se tak bezduchému memorování látky naučené z paměti bez porozumění. Kolektivní individualizovaná výuka s využitím činností žáků a zpětné vazby přináší do vyučovacích hodin přirozenou potřebu diferenciací a skupinové práce. Při hovoru o pozorovaném jevu jsou kladeny otázky nejen učitelem, ale i žáky navzájem.

Závěr

Činnostní učení v Pavlovické škole umožní postupně každému žákovi, aby pocítil uspokojení nad svými dosaženými výsledky. Vědomí úspěchu je pak každému vzpruhou k překonávání překážek. Škola musí umožnit každému žákovi takový tělesný a duševní vývoj, jakého je schopen. Způsob a míra žákova rozvoje se neposuzuje jen podle míry vědomostí, ale zejména, podle toho, s jakou jasností a jistotou dovede žák myslet, své myšlenky vyjadřovat a řešit úkoly z praktického života, jak se vyvíjí jeho osobnost ve své mnohostrannosti.

3.3 Výchovně vzdělávací cíle ŠVP „Pavlovická škola“

- Školní vzdělávací program se v plném rozsahu ztotožňuje s výchovně vzdělávacími cíli a kompetencemi uváděnými v RVP ZV
 - Osvojit si strategii učení a být motivován pro celoživotní učení.
 - Tvořivě myslet, logicky uvažovat a řešit problémy.
 - Všestranně a účinně komunikovat.
 - Spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých.
 - Projevovat se jako svobodná a zodpovědná osobnost.
 - Projevovat pozitivní city v chování a v prožívání životních situací; vnímavost a citové vztahy k lidem, svému prostředí i k přírodě.
 - Aktivně rozvíjet a chránit své fyzické, duševní a sociální zdraví.
 - Žít společně s ostatními, být tolerantní a ohleduplný k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám.
 - Poznat své reálné možnosti a uplatňovat je při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci.
- K naplnění výše uvedených výchovně vzdělávacích cílů a získání kompetencí lze dospět v rámci Školního vzdělávacího programu Pavlovická škola prostřednictvím **činnostního učení**.
- Z této filozofie vyplývá nejenom nutnost plnit dílčí výchovně vzdělávací cíle, ale i dodržovat pedagogické postupy specifické pro činnostní učení.

Cíle činnostního učení směřované k žákům a k učitelům

1) Cílem činnostního učení je, aby žáci

- poznali a osvojili si strategii učení a byli motivováni pro celoživotní vzdělávání
- zvládli základy všestranné komunikace
- naučili se spolupracovat a respektovat práci a úspěchy druhých
- byli utvářeni a projevovali se jako zdravé individuality a svobodné osobnosti
- projevovali pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací
- vnímali citové vztahy k lidem, k prostředí, kde žijí, k přírodě
- získali pozitivní vztah ke svému fyzickému a duševnímu zdraví, aktivně je chránili;
- byli schopni žít společně s ostatními lidmi, byli tolerantní a ohleduplní k druhým lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám

- poznali své reálné možnosti a dovedli je uplatňovat při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci
- dokázali v životě používat všech ve škole nabytých zkušeností

2) Cílem činnostního učení je, aby učitelé

a) porozuměli smyslu a principům činnostního vyučování a vzdělávání, tj.

- vyučovat prostřednictvím vlastní činnosti žáků, využívat smyslové poznání a zkušenosti žáků
- vytvářet prostředí, ve kterém se žáci cítí dobře a chtějí se učit, které dává prostor pro žákovu seberealizaci a sebedůvěru
- poznávat (diagnostikovat) žáky, jejich potřeby a schopnosti
- dát žákům přiměřený čas k učení a vést je k trvalému osvojení vědomostí
- rozvíjet klima dobrých vztahů mezi žáky, mezi žákem a učitelem
- volit učivo ve shodě s individuálními možnostmi a zájmy žáků, klást důraz na smysluplné učení (dialog, kooperaci), respektovat schopnosti žáků
- vytvářet u žáků logické a kritické myšlení
- učit žáky pracovat s informacemi, vyhledávat souvislosti, propojovat poznatky různého druhu, rozumět grafům, diagramům a tabulkám
- rozvíjet schopnost žáků spolupracovat a pracovat v týmu
- utvářet u žáků schopnost poslouchat a brát v úvahu názory jiných lidí
- vést žáky k vlastní organizaci učení

b) osvojili si dovednosti činnostního učení, např.

- využívat vhodných učebnic a učebních pomůcek k nim náležejícím
- využívat vhodné pomůcky pro individuální činnosti žáků
- organizovat vnitřní diferenciaci ve třídě
- hodnotit znalosti žáků, nikoli jejich slabiny
- organizovat práci žáků ve skupinách
- vytvářet projekty s využitím mezipředmětových vztahů

c) osvojili si vyučovací metody a formy činnostního učení, které

- podporují u žáků poznávání a aplikaci poznatků v praxi
- využívají objevování na základě tvořivosti žáků (výběr vhodných problémů)
- využívají sebekontrolu a sebehodnocení žáků

d) chápali souvislosti činnostního učení a jiných modelů současného vyučování a učení

Přednosti činnostního učení

- Tempo se přizpůsobuje schopnostem žáků ve třídě.
- Činnostní charakter výuky podporuje soustředění žáků na výuku.
- Každý den přináší dítěti pokrok.
- Neustále podněcuje zájem žáků o učení.
- Důsledkem radosti z práce a zájmu žáků o učení je dobrá kázeň ve třídě.
- Žáci jsou činnostmi, svými otázkami a odpověďmi vedeni k sebedůvěře, nezávislosti a lepším pracovním návykům.
- Zpětná vazba mezi učitelem a žákem umožňuje okamžitě odhalovat chyby žáků, pracovat s nimi, průběžně a snadno je odstraňovat.
- Žáci nejsou přetěžováni, jejich psychický vývoj probíhá přirozeně. Činnostní učení napomáhá rozvoji schopností všech žáků.
- Učitel činnostní učení umožňuje důkladnější poznání každého žáka, vede ho k úvahám o tom, co dál který žák potřebuje ke svému individuálnímu rozvoji.
- Prostor pro naučení je dán i žákům, kteří by jinak mohli být pokládáni za průměrné nebo i podprůměrné.
- Činnostní charakter výuky dává dostatek prostoru k dobrému individuálnímu rozvoji nadaných žáků.
- Výsledky jsou trvalejší – pokračuje se až po zvládnutí předchozí látky většinou žáků – mizí špatná práce.
- Stálé podněcování žáků k samokontrolě a sebehodnocení, které činnostní výuku vždy provází, přivádí mnohé žáky k dovednosti pracovat bezchybně.
- Činnostní učení vyhovuje dětem typů zrakového, sluchového i motorického, protože se do výuky zapojuje více smyslů.
- Hodnocení žáků je snadnější, neboť učitel každým dnem může sledovat pokroky v pochopení a aplikaci učiva.
- Při činnostním učení se vytváří velmi dobrý lidský kontakt mezi učitelem a žákem i mezi žáky navzájem. Tento kontakt se postupně přetváří ve společně uznávaná pravidla naplněná aktivitou, spoluprací, prostorem pro každého.
- Díky aktivnímu zapojení všech žáků do výuky vede činnostní učení k přirozené integraci dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí.

3.4 Klíčové kompetence na úrovni školy

Charakteristika

- Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti.
- Smyslem a cílem vzdělávání je vybavit všechny žáky souborem klíčových kompetencí na úrovni, která je pro ně dosažitelná, a připravit je tak na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti. Osvojování klíčových kompetencí je proces dlouhodobý a složitý, který má svůj počátek v předškolním vzdělávání, pokračuje v základním a středním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života. Úroveň klíčových kompetencí, které žáci dosáhnou na konci základního vzdělávání, nelze ještě považovat za konečnou, ale získané klíčové kompetence tvoří důležitý základ pro celoživotní učení žáka, jeho vstup do života a do pracovního procesu.
- Klíčové kompetence nestojí vedle sebe izolovaně, různými způsoby se prolínají, jsou multifunkční, mají nadpředmětovou podobu a lze je získat vždy jen jako výsledek celkového procesu vzdělávání. **Proto k jejich utváření a rozvíjení musí směřovat a přispívat veškerý vzdělávací obsah i aktivity a činnosti, které ve škole probíhají.**
- Ve vzdělávacím obsahu RVP ZV je učivo chápáno jako prostředek k osvojení činnostně zaměřených očekávaných výstupů, které se postupně propojují a vytvářejí předpoklady k účinnému a komplexnímu využívání získaných schopností a dovedností na úrovni klíčových kompetencí.
- V etapě základního vzdělávání jsou za klíčové považovány: **kompetence k učení; kompetence k řešení problémů; kompetence komunikativní; kompetence sociální a personální; kompetence občanské; kompetence pracovní.**

KOMPETENCE K UČENÍ

umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení

- Vytváříme situace, aby žák měl radost z učení, které by ho motivovalo k dalšímu studiu a celoživotnímu vzdělávání.
- Klademe důraz na práci s textem a třídění informací a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je žák efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě.
- Vedeme žáky k realizaci vlastních nápadů a podněcujeme jejich tvořivost, aby získané výsledky mohli využít v budoucnosti.
- Postupně žáky přivádíme k sebehodnocení.

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů

- Vedeme výuku tak, aby žáci hledali různá řešení problémů a svoje řešení dokázali obhájit.
- Motivujeme žáky problémovými úlohami z praktického života, aby využívali získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení a nenechali se odradit případným nezdarem a vytrvale hledali konečné řešení problému.
- Směřujeme žáky k samostatnému řešení problémů s využitím logických, matematických a empirických postupů.
- Žák ověřuje prakticky správnost řešení problémů a sleduje vlastní pokrok.
- Vedeme žáky k zodpovědnosti za svá rozhodnutí, k realizaci a zhodnocení výsledků svých činů.

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

vést žáky k všestranné a účinné komunikaci

- Směřujeme žáky k formulování a vyjadřování svých myšlenek a názorů v logickém sledu, výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu.
- Vedeme žáky k obhajobě vlastních názorů, k vhodné argumentaci a zároveň naslouchání názorům druhých lidí.
- Vedeme žáky k porozumění a využití informačních a komunikačních prostředků ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění.
- Podporujeme přátelské vztahy ve třídě a mezi třídami a komunikaci s jinými.

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

rozdíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci vlastní a druhých

- Vedeme žáky ke spolupráci ve skupině, ke vzájemné pomoci při učení a vytváření pravidel práce v týmu a jejich dodržování.
- Směřujeme žáky k utváření příjemné atmosféry v týmu na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi.

- Vedeme žáky k diskusi ve třídě, respektování názorů jiných a k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi spolužáky.
- Podporujeme sebedůvěru a samostatný rozvoj žáků a vedeme je k vytváření pozitivní představy o sobě samém.

KOMPETENCE OBČANSKÉ

připravovat žáky jako svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňující svá práva a plnící své povinnosti

- Vedeme žáky k respektování individuálních rozdílů (národnostních, kulturních) a k odmítání útlaku a hrubého zacházení s vědomím postavit se proti fyzickému i psychickému násilí.
- Stanovujeme spolu s žáky základní pravidla chování ve třídě, k dodržování společenských norem a k uvědomění si svých práv a povinností ve škole i mimo školu.
- Vedeme žáky k zodpovědnému rozhodování v dané situaci, k poskytnutí účinné pomoci dle svých možností v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka.
- Vedeme žáky k respektování, udržování a ocenění našich tradic a kulturního i historického dědictví, k pozitivnímu postoji k uměleckým dílům a aktivnímu zapojení do kulturního dění a sportovních aktivit.
- Motivujeme žáky k ekologickému myšlení.

KOMPETENCE PRACOVNÍ

pomáhat žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat získané vědomosti a dovednosti při profesní orientaci

- Směřujeme žáky k plnění povinností a závazků a k adaptování se na změněné nebo nové pracovní podmínky.
- Vedeme žáky k práci s ohledem na ochranu svého zdraví i zdraví druhých, ochranu životního prostředí i ochranu kulturních a společenských hodnot.
- Motivujeme žáky k využití znalostí a zkušeností získaných v jednotlivých vzdělávacích oblastech k dalšímu vzdělávání a profesnímu zaměření.
- Rozvíjíme u žáků podnikatelské myšlení v rámci možností, vedeme je k uvědomění si podnikatelského záměru a jeho realizace, k chápání podstaty, cíle a rizika podnikání.

3.5 Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Za žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou považováni žáci se **zdravotním postižením** (tělesným, zrakovým, sluchovým, mentálním, autismem, vadami řeči, souběžným postižením více vadami a vývojovými poruchami učení nebo chování), žáci se **zdravotním znevýhodněním** (zdravotním oslabením, dlouhodobým onemocněním a lehčími zdravotními poruchami vedoucími k **poruchám učení** a chování) a žáci se **sociálním znevýhodněním** (z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou a žáci v postavení azylantů a účastníků řízení o udělení azylu).

Na naší škole probíhá individuální integrace, kdy se žáci vzdělávají v běžné třídě podle individuálních vzdělávacích plánů, které vycházejí z jejich speciálních vzdělávacích potřeb. Integraci každého žáka předchází speciálně pedagogické vyšetření, na jehož základě se rozhoduje, zda je integrace vhodná.

Pokud má být integrace úspěšná, nelze opomíjet spolupráci učitele a rodičů. Rodič i učitel by se měli vzájemně respektovat a spolupracovat podle těchto zásad:

- mít dostatek času na vzájemná setkání
- vytvořit vstřícnou a klidnou atmosféru
- ujasnit si s rodiči pojmy
- uvést zdroje svých informací
- uvádět konkrétní příklady a objasnit svá stanoviska
- snažit se rodičům poradit a nabídnout jim pomoc

Vzdělávání žáků se zdravotním postižením

Zdravotním postižením se rozumí mentální, tělesné, zrakové či sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování.

Při stanovení zásad a forem tohoto vzdělávání jsme vycházeli s Směrnice MŠMT ČR č.j. 13710/2001-24 k integraci dětí a žáků se speciálně vzdělávacími potřebami do škol a školských zařízení.

Podmínky úspěšného vzdělávání:

- vyučující se seznámí s postižením, způsobem hodnocení, úlevami a tolerancí
- škola, rodina a odborné pracoviště budou úzce spolupracovat
- vypracuje se IVP
- seznámíme spolužáky s handicapem
- umožníme žákovi práci s potřebnými pomůckami
- zaměříme se na všestrannost a soustavnost práce s dětmi s handicapem
- budeme podporovat další vzdělávání učitelů

Vzdělávání žáků se zdravotním znevýhodněním

Zdravotním znevýhodněním se rozumí zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování, které vyžadují zohlednění při vzdělávání.

Při stanovení zásad a forem tohoto vzdělávání vycházíme z Metodického pokynu MŠMT ČR č.j. 13711/2001-24 a Směrnice MŠMT ČR č.j. 13710/2001-24 k integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol a školských zařízení.

S dětmi se specifickou poruchou učení pracujeme tak, aby mohly prokázat a využít svoje skutečné vědomosti a dovednosti v souladu s rozumovým potenciálem nezatíženým obtížemi vyplývajícími z jeho poruchy.

Podmínky úspěšného vzdělávání:

- vyučující se seznámí s poruchou
- ujasní si způsoby hodnocení, úlevy, toleranci
- vypracuje IVP
- umožníme žákovi práci s potřebnými pomůckami
- seznámíme spolužáky s rozdílným způsobem hodnocení
- úzce spolupracujeme s rodiči

Zásady práce s dětmi se specifickými poruchami učení:

- klást reálné cíle
- ocenit i snahu
- postupně zvyšovat nároky
- při práci odstranit rušivé vlivy
- pracovat často, ale krátkodobě
- pravidelně relaxovat

Vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním

Pro úspěšné vzdělávání žáků z kulturně odlišného a mnohdy sociálně znevýhodňujícího prostředí je nejdůležitějším činitelem především učitel, který své žáky i jejich rodinné prostředí dobře zná, dovede volit vhodné přístupy a vytvářet ve třídě příznivé společenské klima.

Podmínky vzdělávání:

- přípravná třída
- individuální či skupinová péče
- menší počet žáků ve třídě
- odpovídající metody a formy práce
- specifické učebnice a materiály
- spolupráce s rodinou
- spolupráce s odborníky poradenského pracoviště

3.6 Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných

Ve vzdělávání nadaných žáků je třeba vyhovět jejich vzdělávacím potřebám změnou metod, forem i organizací výuky. Tyto děti potřebují diferencované vzdělávací programy a služby nad rámec běžných služeb.

Možnosti vzdělávání:

- individuální vzdělávací plány
- doplnění, rozšíření a prohloubení vzdělávacího obsahu
- vnitřní diferenciací žáků v některých předmětech
- přeskočení jedné nebo několika tříd
- účast ve výuce některých předmětů ve vyšších ročnících
- zadávání specifických úkolů, v zadané práci respektuje oborový zájem žáka
- vyšší náročnost výuky (kvízy, rébusy, tvořivé úlohy, organizované úlohy, rozšiřující specifické úlohy)
- zapojení do samostatných a rozsáhlejších prací a projektů
- projektové dny, olympiády, soutěže, závody;
- samostatnou práci s žákem průběžně konzultuje
- společně navrhuje formu prezentace pro spolužáky, veřejnost, rodiče

Učitel

- kolektivní vzdělávání v oblasti integrované pedagogiky, individuální vzdělávání v rámci svého oboru, účast na školeních ve svém oboru
- stálá angažovanost v akcích DVPP
- dovede pomoci při případné socializaci talentovaného dítěte
- spolupracuje s rodiči – konzultuje postupy vzdělávání, zve je na prezentace prací, rozborů výsledků žáka
- spolupracuje s odborníky, možnost poradenské konzultace (psychologická a speciální pedagogická diagnostika)
- pravidelně provádí diagnostickou činnost – metody pozorování, rozbor výsledků žáka, analýza portfolia, rozhovory s rodiči, žáky, vzájemné rozhovory mezi učiteli
- využívá nadstandardních pomůcek k osobnímu rozvoji žáků
- zapojuje nadané žáky do samostatných a rozsáhlejších prací

3.8 Začlenění průřezových témat

1.A: Osobnostní a sociální výchova (OSV): Osobnostní rozvoj

ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Projekty
Rozvoj schopnosti poznávání	Čj							Čj		
Sebezpznání a sebepojetí					Aj			Ov		
Seberegulace a sebeorganiz.									VT	
Psychohygiena						Ov	Hv			
Kreativita					VT					

1.B: Osobnostní a sociální výchova (OSV) : Sociální rozvoj

ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Projekty
Poznávání lidí		Prv				Ov				
Mezilidské vztahy								Nj	Čj	
Komunikace		Čj					Čj			
Kooperace a kompetice									Tv	

1.C: Osobnostní a sociální výchova (OSV) : Morální rozvoj

ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Projekty
Řešení problémů, rozhodovací dovednosti										
Hodnoty, postoje, Praktická etika						Drv		M	Vzdr	

2. Výchova demokratického občana (VDO)

ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Projekty
Občanská společnost a škola				VL	VL					
Občan, občanská společnost a stát							Ov			
Formy participace občanů v polit. životě								Ov		
Principy demokracie jako formy vlády						D				

3. Výchova k myšlení v evropských a v globálních souvislostech (VMEGS)

ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	Projekty
Evropa a svět nás zajímá								Z		
Objevujeme Evropu a svět					Aj			Nj		
Jsme Evropané								Z	Nj	

